

Námořní vrtulníky

Operace námořních sil si v současné době nelze představit bez použití vrtulníků, které plní řadu nejrůznějších úkolů. Jedná se zejména o protiponorkovou činnost (anti-submarine warfare/ASW), bojovou činnost proti hladinovým plavidlům (anti-surface warfare/ASuW), pátrací a záchrannou činnost (search and rescue/SAR), hlídování, průzkumnou činnost včetně včasného varování (airborne early warning/AEW), boj s minovým nebezpečím, zásobování plavidel na moři a podporu námořních výsadek. Námořní vrtulníky lze podle jejich hlavního poslání členit do podkategorií, avšak většinu typů lze označit za víceúčelové, neboť mohou plnit různé úkoly. Dalším významným kritériem členění námořních vrtulníků je způsobilost operovat z palub lodí. Podle něj rozlišujeme palubní vrtulníky a námořní vrtulníky operující z pozemních základen. Jako palubní vrtulníky se označují pouze stroje, které z lodě nejen startují či na ní přistávají, ale které mají na lodi technické zázemí pro dešetrávající působení včetně krytého hangáru. Operačním prostorem naprosté většiny námořních vrtulníků je samozřejmě prostor nad hladinou moří a oceánů. Menšinu pak představují námořní vrtulníky určené primárně k činnosti na povrchu země. Jedná se o stroje operující z palub velkých výsadkových lodí.

Největší flotilou námořních vrtulníků disponují USA. Základními stroji námořnictva USA (US Navy) budou v blízké budoucnosti stroje Sikorski MH-60R Strikehawk a MH-60S Knighthawk. Vrtulník MH-60R, který nahradí dosud používané stroje SH-60B Seahawk a SH-60F Oceanhawk, je primárně určen k ASW a ASuW. Do roku 2015 má být dodáno celkem 254 těchto vrtulníků (výroba probíhá od roku 2006). Stroj MH-60R může být vyzbrojen protiponorkovými torpédami, protilodními ŘS a kulomety ráže 12,7 a 7,62 mm. Vrtulník MH-60S, který má nahradit stroje HH-1N, UH-3H, CH-46D a HH-60H, byl zpočátku zamýšlen pro SAR a zásobování plavidel na moři. Posléze mu byl přidán třetí hlavní úkol, a to odminovací činnost. Perspektivně by tento vrtulník měl nést i výzbroj k boji s povrchovými cíli (ŘS a kulometry). Do služby byl stroj MH-60S zaveden v roce 2001. Do roku 2015 je plánováno pořízení 267 těchto vrtulníků. Pro zahraniční zájemce byl v USA vyvinut víceúčelový vrtulník Kaman SH-2G Super Seasprite. Jedná se o vylepšenou verzi vrtulníku SH-2F Seasprite určeného primárně pro ASW, který byl v minulosti používán v US Navy. Námořní pěchota USA (US Marine Corps/USMC) rovněž disponuje větším počtem námořních vrtulníků určených k podpoře výsadkových operací. V budoucnu by hlavními typy vrtulníků

USMC měly být víceúčelové stroje Bell UH-1Y Venom (do roku 2014 plánováno pořízení 100 ks), bitevní stroje Bell AH-1Z Viper (do roku 2014 plánováno pořízení 180 ks vzniklých přestavbou starších strojů AH-1W Super Cobra) a těžkých transportních strojů Sikorski CH-53K, které nahradí stávající vrtulníky CH-53E Super Stallion (zavedení CH-53K do služby je plánováno na rok 2015). Vedle vrtulníků používá USMC též stroje s překlopnými rotory (tzv. konvertoplány)

Bell Boeing MV-22B Osprey, kterých má být pořízeno 360 ks. Vývoj tohoto stroje probíhal velmi dlouho a byl spojen s mnoha problémy. Dnes je MV-22B s úspěchem používán např. v Iráku. Námořními vrtulníky disponuje také Pobřežní stráž USA (US Coast Guard/USCG). Jedná se např. o stroje HH-60J Jayhawk určené pro SAR.

V Rusku vyvíjí námořní vrtulníky již tradičně konstrukční kancelář Kamov. Jejich charakteristickým rysem jsou 2 protiběžné nosné rotory, takže vrtulníky nepotřebují vyrovnávací rotor. Po dlouhá léta byl základním palubním vrtulníkem sovětského námořnictva typ Ka-25, který je dnes již mimo službu. Jeho nástupcem se stal stroj Ka-27 určený primárně pro ASW, který však může plnit i jiné úkoly (zejm. SAR). Vylepšenou verzí typu Ka-27 představuje typ Ka-28, který používá výkonnější motory a má větší palivové nádrže. Na bázi Ka-27 vznikly též specializované stroje Ka-29 a Ka-31. Bitevní transportní vrtulník Ka-29 je určen k podpoře výsadkových operací. Stroj Ka-31 je zase určen k radiolokačnímu průzkumu a AEW. Pro činnost nad mořem byl v bývalém Sovětském svazu vyvinut také stroj Mi-14, který však operoval pouze z pozemních základen. Menší počet těchto vrtulníků ještě slouží.

Řada různých typů námořních vrtulníků pochází také z Evropy. Např. společnost Eurocopter v současné době nabízí námořní víceúčelové verze svých strojů AS 555 Fennec a AS 565 Panther. Stroj AS 565 modifikovaný pro úkoly SAR byl pod označením HH-65 Dolphin zaveden i do výzbroje USCG. Z italsko-britské spolupráce vzešel víceúčelový stroj AgustaWestland Lynx. Jeho poslední verze určená pro export nese označení Super Lynx 300. Na její bázi pak probíhá vývoj typu Future Lynx, který v roce 2015 plánuje zavést do výzbroje britské námořnictvo. Od britské firmy Westland pochází známé námořní vrtulníky Sea King. Britské námořnictvo dnes používá transportní verze HC4+ a HAS6(CR) a verzi ASaC7 pro průzkum a AEW. Nejvýznamnějšími evropskými námořními vrtulníky jsou ovšem stroje NH90 a AW101. Vrtulník NH90, jehož námořní verze je známa pod označením NFH (NATO Frigate Helicopter), vyvinulo konsorcium NH Industries. V současné době celkem 14 států objednalo 495 vrtulníků NH90, z toho 110 v námořní víceúčelové verzi NFH (27 pro Francii, 46 pro Itálii, 20 pro Nizozemsko, 8 pro Norsko, 5 pro Švédsko a 4 pro Belgie). Vrtulník AW101 (dříve známý jako EH101) byl vyvinut společností AgustaWestland. Dosud bylo objednáno 158 strojů, z toho 44 pro britské námořnictvo a 20 pro italské námořnictvo. Typ AW101 bude rovněž vyráběn v licenci firmou Kawasaki pro potřeby japonského námořnictva.

?

Soutěžní otázka

Jaké je označení námořního vrtulníku?

Správná odpověď z minulého čísla:

Trophy

Knihu zasíláme panu Mauxovi ze Selce.

Odpovědi zasílejte poštou na adresu redakce (Baranova 38, 130 00 Praha 3), případně na redakční e-mail (atm@aeromedia.cz) nejpozději do 20. září 2008. Vylosovaného výherce správné odpovědi odměníme věcnou cenou.